

Zagen aan stoelpoten

een discussienota over de actieve informatieplicht van college naar raad

Commissie Cultuurverandering 6 april 2011

Inleiding

De actieve informatieplicht is politiek spannend, omdat je als collegelid zowel in de problemen kan komen door informatie niet, als door informatie wél te melden. Geen enkele wethouder geeft graag informatie prijs waardoor hij of zij zelf in een lastig parket komt, geen enkele wethouder zaagt graag aan de eigen stoelpoten.

De actieve informatieplicht is evenzeer politiek spannend, omdat je als raad in de problemen komt als je informatiepositie niet op orde is. Een raad (oppositie én coalitie) die de informatieplicht niet serieus neemt, kán niet goed functioneren. Want hoe kun je het college op een zinnige manier controleren, als de relevante informatie er niet of te laat is? Wanneer je een college dat niet of niet goed actief informeert, ongestoord zijn gang laat gaan, zaagt je als raad dus aan je eigen poten.

Europapark

Vanaf het bekend worden van de Europaparkaffaire in 2007, en zeker na het verschijnen van de rapporten van de heren Andersson, Postma en Klaassen, heeft de discussie over vorm en inhoud van de actieve informatieplicht van het college aan diepgang gewonnen. Vooral in het rapport van Klaassen, waarin de communicatie tussen college en raad centraal stond, zijn heldere inzichten over deze communicatie opgenomen, die vervolgens ook zijn overgenomen door raad en college. Dit met de uitdrukkelijke bedoeling hier lering uit te trekken en de actieve informatieplicht op zo'n manier in te vullen dat voortaan recht zou worden gedaan aan de onderlinge verantwoordelijkheden.

Natuurmuseum

Een tweede keer dat de informatieplicht van het college ter discussie stond, was tijdens de discussie over de toekomst van het Natuurmuseum in 2007. Toen ging het om de doelmatigheid van informeren: wat zend je wel en wat zend je niet door. Het toenmalige college vond dat de inhoud van relevante brieven en mails al zodanig bekend waren, onder andere via berichtgeving in de pers (!), dat informeren van de raad niet meer nodig was. Deze discussie heeft uiteindelijk geleid tot een scherpere toepassing van de actieve informatieplicht.

Damsterdiepgarage

In het najaar van 2009 heeft de wethouder van Verkeer aan de raadscommissie Beheer & Verkeer gemeld dat er een overschrijding was ontstaan bij de bouw van de parkeergarage onder het Damsterdiep. Politiek interessant, want hier bestond al angst voor en die leek nu bewaarheid te worden. Na enige maanden meldde de wethouder in maart '10 aan de raadscommissie wat de hoogte van het tekort/de overschrijding was.

Dit leidde destijds tot vragen vanuit de commissie waarom de wethouder de hoogte van dit bedrag niet eerder had vermeld. Vanaf wanneer wist zij hoe hoog de tegenvaller was? De wethouder zegde toe om in de volgende commissievergadering aan te geven hoe dit in de tijd was verlopen. De volgende commissie kwam er echter niets, het verzoek van de commissie was in het college besproken en de toezegging werd ingewisseld voor het standpunt dat hier geen 'kalenderkwesitie' van gemaakt moest worden.

Dit leidde tot verbijstering bij delen van de raadscommissie. Hoe kan het dat zo'n toezegging zo makkelijk wordt teruggedraaid, waarom wordt dat niet vooraf gemeld en in dit kader het belangrijkste: hoe kan je zo ooit nagaan of de raad tijdig is geïnformeerd?

Stakingskosten Forum

In een bepaalde fase in het debat over het Groninger Forum kwam vanuit de raad de vraag aan het college om aan te geven wat de kosten zouden zijn als er geen Forum zou komen. In december '10 luidde het antwoord 58 miljoen, maar het college zegde toe nog een zorgvuldiger berekening te maken. Tot zover prima.

Maar terwijl de raad in afwachting was van deze informatie hield de PvdA op donderdag 6 januari 2011 een drukbezochte ALV over het Forum, waarin door voor- en tegenstanders het nodige naar voren werd gebracht. Nu was dat uiteraard de bedoeling van die ALV, maar opvallend was dat ook wethouder De Vries een duit in het zakje deed door tijdens deze ALV te melden dat de stakingskosten van het Forum 45 miljoen zouden bedragen. Dit werd door de pers opgepikt en stond de volgende ochtend in het Dagblad van het Noorden.

Nu werd er wel actief en vroegtijdig geïnformeerd, maar dan aan het verkeerde orgaan! De raad moest uit de krant lezen wat de kosten zouden bedragen. Vragen hierover werden tijdens het actualiteitendebat van 12 januari en ook in antwoord op schriftelijke vragen ontweken. Je hoort wel eens wat als wethouder en dit was een persoonlijke, globale inschatting. De notie dat hier een informatievraag van de raad lag en dat je je als wethouder tot die tijd van het uiten van eigen inschattingen moet onthouden, bleek ver weg.

Discussie

Graag zou ik in de commissie Cultuurverandering met raad en college willen doorspreken over de actieve informatieplicht, aan de hand van de volgende stellingen:

1. Het college meldt relevante informatie meteen en wacht niet tot er een begin van een oplossing bij aangeboden kan worden (Europapark)
2. Het college mag en moet zelfs een filter aanbrengen in het doorzenden van informatie aan de raad, maar dit filter mag niet leiden tot het achterhouden van voor de raad relevante informatie (Natuurmuseum)
3. Alleen maar melden dát er een financieel probleem is, is onvoldoende invulling van de actieve informatieplicht. Zodra vervolgens de hoogte van die overschrijding bekend is, moet het college dit direct aan de raad melden (Damsterdiepgarage)
4. De raad moet vanuit zijn controlerende taak van het college inzicht krijgen in de vraag wanneer bepaalde informatie voor het eerst bij het college bekend was (Damsterdiepgarage)
5. Wanneer de raad de toezegging heeft gekregen over een bepaalde zaak geïnformeerd te worden, wordt de raad hier zelf als eerste over geïnformeerd. Publicaties in kranten of uitspraken elders vormen nooit de invulling van de actieve informatieplicht (Natuurmuseum, Stakingskosten Forum)
6. Wethouders zijn vanwege hun werk vaak vroeg op de hoogte van door de raad opgevraagde informatie, of krijgen hier beelden van. Zolang de raad nog niet is geïnformeerd, moet het college waarborgen dat deze beelden binnenskamers blijven (Stakingskosten Forum)